

АТОМНИК України

№33 (403) 14 серпня 2008 року

Заснована 1 грудня 2000 року

ГАЗЕТА ПРОФЕСІЙНОЇ СПІЛКИ

ПРАЦІВНИКІВ АТОМНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

ДОБРО ВІДГУКНЕТЬСЯ
ДОБРОМ

БІДА — НЕ ЧУЖА

Одними з перших, як уже повідомляв «АУ», відгукнулися про допомогу потерпілим від небувалої повені районам ДП НАЕК «Енергоатом» та Атомпрофспілка України, переказавши населенню західних областей України 1 000 000 грн. Це найбільший на сьогодні благодійний внесок серед фізичних осіб, підприємств та організацій.

У ці дні не залишаються байдужими до людської біди працівники відокремлених підрозділів Енергокомпанії, структурних одиниць атомної промисловості, інших підприємств та установ, що перебувають на обслуговуванні Атомпрофспілки. Вони вишукують додаткові резерви для надсилання грошових коштів у фонд потерпілих, переказують сюди свої одноденні заробітки. Як повідомляла, наприклад, редакції газети голова профкому ВП ДП НАЕК «Енергоатом» «Аварійно-технічний центр» Тамара Осадча, весь трудовий колектив щиро перейнявся горем, яке знезацька звалилося на мешканців Західної України, зібравши їм 36000 грн. грошової допомоги. Адміністрація і профком центру також прийняли рішення про перерахування на користь постраждалих від водної стихії ще 25000 грн. завдяки економії коштів із фонду соціального розвитку підрозділу.

Від біди ніхто не застрахований. Це розуміють численні спілчанни, допомагаючи нашим співвітчизникам — нашим братам і сестрам, нашим дітям. Це наш християнський обов'язок. І добро завжди відгукнеться добром.

(Докладніше інформацію про допомогу постраждалим від катастрофи регіонам буде надруковано).

АТОМПРОФСІЛКА: ЗАХИСТ СОЦІАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ ПРАЦІВНИКІВ

ГУМАНІСТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВЛАДИ?

Нинішнього літа рада ветеранів колишнього ВО «Придніпровський хімічний завод», що знаходився в м. Дніпродзержинськ Дніпропетровської області, а сьогодні після різних організаційних метаморфоз розпався на кілька окремих підприємств, нарешті виборолася собі робоче приміщення в одному з ЖЕКів. Чималих зусиль для того, насамперед, доклали Представник Атомпрофспілки-голова Ради голів профкомів Дніпродзержинської об'єднаної організації профспілки Тамара Олексіївна Федоренко та один з найактивніших ветеранів виробництва і профспілкового руху колишнього хімзаводу Микола Федорович Новаков. Ветеранам у цьому довелось навіть заручитися підтримкою новообраного міського голови Ярослава Сільвестровича Корчевського, котрий з історією підприємства та долею багатьох його трудівників знайомий безпосередньо, а не з чужих слів. Цілком закономірно й справедливо, що відтепер ветерани мають місце, де прагнуть не просто спілкуватися, а мають намір гуртом вирішувати свої конкретні проблеми. І перша з них, найбільш актуальна на цей момент, стосується визначення їхнього статусу як ветеранів ВО ПХЗ, які потерпіли від радіоактивного опромінення та інших особливо шкідливих впливів.

Суть у тому, що понад півстоліття завіса секретності, викликана й обґрунтована насамперед значним політичним протистоянням на міжнародному рівні, приховувала від широкої громадськості не лише загальний стан справ у сфері атомної енергетики тодішнього Радянського Союзу, а й діяльність окремих, пов'язаних з нею підприємств. Зокрема, про те, що Дніпродзержинський завод №906, який спочатку був зазначений у Постанові Ради Міністрів СРСР від 8 серпня 1947 року саме під таким номером і лише згодом — майже через два десятиліття — отримав загальноприйнятту назву ВО ПХЗ, займається переробкою уранової руди, не знали як жителі України та міста Дніпродзержинськ, так і більшість трудівників самого підприємства. А це ще раз свідчило про надсекретність цього режимного підприємства і продукції, що тут вироблялася. Тож дозу радіаційного опромінення, яку отримували трудівники заводу, зазвичай не фіксували в їхніх медичних картках, щоб не розкривати державну таємницю для широкого загалу. І скільки хто «схопив» того опромінення, починаючи з вересня 1949 року, коли на заводі вперше була отримана й атестована уранова

продукція, ніхто достовірно не знав і не знає до сьогодні. Правда, після роботи людей змушували митися, навіть по кілька разів із оцетом, аж доки величина отриманого опромінення не сягала «норми». Існували й інші шкідливі виробництва, зокрема виробництво різних окислів, які були отруйними. Все це, безумовно, найгіршим чином позначалося на здоров'ї працюючих. Але хто тоді на це звертав належну увагу? Вважали, що те до певної міри покривається порівняно високими заробітками. Але це не позначилося, як показав час, на розмірі пенсії. Хоч її й оформляли за Списком №1, що дозволяв виходити на заслужений відпочинок у 45 та 50 років.

Боротьбу за надання статусу тим трудівникам Придніпровського хімзаводу, чия робота була безпосередньо пов'язана з радіоактивним виробництвом, що негативно впливало на їхнє здоров'я, з високопосадовцями різних урядів фактично повели тільки після Чорнобильської катастрофи, коли на їхньому підприємстві з'явилися чорнобильці — за статусом постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС різних категорій. Але в чиновників для такого випадку теж віднайшовся неспростовний аргумент виправдання їхньої повної глухоти за цих звернень: «Доведіть свої претензії відповідним документом — надайте акт за формою Н1». І байдуже їм, що свого часу через ту ж таку

надсекретність просто забороняли складати такі акти, а заміри отриманого радіоактивного опромінення та інших шкідливих впливів просто ніхто не фіксував.

Ця «війна» за статус розтягнулася в часі аж до минулого року, коли нарешті на промислового майданчику колишнього ВО ПХЗ з'явилися представники Верховної Ради України. І в душах ветеранів зажеврила надія. Та даремно. Бо перед ними, за їх же висловом, просто розіграли черговий фарс. Представники парламенту заклопотано й зі знанням справи поговорили про всі дев'ять закоронень радіоактивних відходів, якими Дніпродзержинськ «прославився» на всю Україну, про законність вимог ветеранів, наговорили повний міх солодких обіцянок-цяцянок та... на тому все й закінчилося. В травні цього року до колишніх хіміків знову навідалися представники профільного парламентського комітету. Тож здалося, що справа щодо зміни їхнього статусу нарешті все-таки зрушила з місця. Але так тільки здалося. Бо й ця зустріч знову не дала жодних позитивних наслідків, на які з таким нетерпінням чекають близько двох тисяч ветеранів виробництва.

До речі, справедливо сподіваються. Свого часу, беззастережно працюючи, трудівники підприємства віддавали максимум зусиль для зміцнення економічної, енергетичної та військової могутності своєї тодішньої країни. Тож тепер при їхніх мізерних пенсіях за загальної економічної скрути нинішня держава мала б подбати про безплатне їхнє оздоровлення та забезпечення потрібними ліками, які бодай трохи допомагали б відновлювати втрачені сили. Бо самостійно це зробити вони вже не в змозі при всьому своєму бажанні. Та й не лише своєму. Наприклад, нещодавно Дніпродзержинська об'єднана організація Атомпрофспілки на черговій сесії міськради виступила з пропозицією відкрити при заводській спеціалізованій медико-санітарній частині реабілітаційне відділення на 30 ліжок для ветеранів колишнього ВО «Придніпровський хімічний завод». І медики готові надати весь комплекс необхідних послуг. Але для створення такого відділення також потрібні якісь кошти. Тож знову питання безплатного лікування для ветеранів колишнього хімзаводу зависло в повітрі на невизначений період. Бо ще не відомо, чи відшукують депутати міськради необхідні для цього кошти. Але ж і держава не повинна залишатися осторонь вирішення цієї людської проблеми. Це гуманістична відповідальність її владних органів різного рівня.

Олексій МИКИТЕНКО
Фото автора

За весь період існування Дніпродзержинська об'єднана організація профспілки (ДООП) на чолі з головою Ради голів профкомів проммайданчика колишнього ПХЗ Тамарою ФЕДОРЕНКО змушена зобліжувати свої сили і ресурси для утримання соціального балансу між працедавцями та працівниками, збереження кадрового і виробничого потенціалу та зміцнення зв'язку поколінь — ветеранів з їх молодими наступниками.

На знімках (зліва—праворуч): Представник Атомпрофспілки у ДООП Тамара ФЕДОРЕНКО; головний бухгалтер ДООП, член ревізійної комісії ЦК Атомпрофспілки Оксана КОЗИЦЬКА та інструктор з оргроботи ДООП Любов КОРОЛЬОВА; найактивніший добровільний помічник у роботі ДООП — заступник головного бухгалтера ДП «Смоли» Віра СОЛОДОВНИК та провідний бухгалтер цього ж підприємства Галина БАЙРАК; профспілковий авангард ДООП — сім'я КІСІЛЬОВИХ, Василь Гнатович — голова профкому ДНВП «Цирконій», а його дружина Віра Петрівна очолює одну із цехових профорганізацій підприємства

НОВИНИ ЕНЕРГОАТОМА

● У липні українські АЕС перевиконали планове завдання з виробництва електроенергії. За оперативними даними, у липні ц.р. українські АЕС виробили 6,780 млрд. кВт електроенергії, що становить 101,7% від планового завдання.

АЕС	Планове завдання млн. кВт/год.	Вироблено млн. кВт/год.	Виконання планового завдання, %
ЗАЕС	3624	3708,7	102,3
РАЕС	1766	1791,7	101,5
ЮУАЕС	1275,2	1279,7	100,4
ХАЕС	0	0	0
НАЕК	6665,2	6780,1	101,7

З початку року атомні електростанції НАЕК «Енергоатом» виробили 54,016 млрд. кВт/год електроенергії, що становить 100,9% від планового завдання.

У липні ц.р. коефіцієнт використання встановленої потужності АЕС становив 65,7%, а з початку року — 76,2%.

У січні—липні аварій та інцидентів, які класифікуються за «Міжнародною шкалою ядерних подій» (INES), на АЕС не було.

● Сьомого серпня 2008 року минуло чотири роки від дня введення в експлуатацію другого енергоблока Хмельницької АЕС.

Для нашої держави 2-й енергоблок Хмельницької АЕС — це близько 7 млрд. кВт/год. щорічно безпечної та вдвічі дешевшої, ніж теплова, електроенергії.

З початку експлуатації другим енергоблоком вироблено 25 млрд. 680 млн. кВт/год. електроенергії.

● Хмельницька обласна рада підтримує спорудження нових енергоблоків на ХАЕС. На нараді з підготовки до будівництва 3-го та 4-го енергоблоків на Хмельницькій АЕС, яка відбулася 7 серпня у Нетішині, президент ДП НАЕК «Енергоатом» Юрій Недашковський наголосив на необхідності об'єднання зусиль держкомпанії, обласних та місцевих рад, зокрема, для підготовки і проведення у 2009 році громадських слухань, які дозволять з 2010-го розпочати активну фазу будівництва. «Наше головне завдання максимально прискорити хід підготовчих робіт до спорудження 3-го та 4-го енергоблоків ХАЕС», — заявив президент ДП НАЕК «Енергоатом».

Він також наголосив на необхідності формування позитивної думки громадськості щодо розбудови проммайданчика ХАЕС.

У свою чергу, голова Хмельницької облради Іван Гладуняк заявив, що обласна рада та органи місцевого самоврядування підтримують будову нових блоків Хмельницької АЕС. Він відзначив, що місцева влада сприятиме проведенню громадських слухань щодо спорудження нових енергоблоків. «Це будівництво необхідне. Людям потрібні і електроенергія, і робочі місця, і соціальний захист», — наголосив голова Хмельницької облради.

Під час наради було представлено результати обстеження будівельних конструкцій 3-го та 4-го енергоблоків ХАЕС і частково змонтованого обладнання, яке зберігається на складах станції, обговорено основні проблеми реалізації завдань підготовчого періоду.

Спеціалісти Хмельницької АЕС готові взяти на себе частину робіт з підготовки матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) Х-3, Х-4 і спільно з генеральним проектувальником ВАТ «Київський інститут «Енергопроект» (КІЕП) закінчити розробку попереднього звіту до кінця 2009 року. Про це заявив генеральний директор ХАЕС Микола Панащенко.

Хмельницька АЕС уже визначила обсяги відновлювальних-стабілізаційних робіт на будівельних конструкціях 3-го та 4-го енергоблоків, укладаються відповідні угоди з підрядниками.

ДСП «ЧОРНОБИЛЬСЬКА АЕС»: ЗАВДАННЯ НА ПЕРСПЕКТИВУ

ЧАЕС зроблять екологічно безпечною, а Славутич — більш соціально захищеним

Кабінет Міністрів схвалив загальнодержавну програму виведення з експлуатації Чорнобильської АЕС і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему. Як уже повідомляв «АУ», відповідний проект Закону України «Про загальнодержавну програму виведення з експлуатації Чорнобильської АЕС і перетворення об'єкта «Укриття» на екологічно безпечну систему», розроблений Міністерством з питань надзвичайних ситуацій відповідно до протокольного доручення Прем'єр-міністра України Юлії Тимошенко, підготовленого за результатами низки зустрічей-нарад з керівниками Атомпрофспілки (див. «АУ» №19, 23, 2008

рік) щодо врегулювання проблемних питань ядерної галузі. Загальнодержавна програма визначає основні етапи і необхідні заходи на найближчі п'ять років. Виконання першочергових заходів забезпечить припинення експлуатації блоків — етап, під час якого буде здійснено вилучення ядерного палива з блоків і переміщення його в сховище відпрацьованого ядерного палива і побудовано безпечний конфайнмент об'єкта «Укриття».

Прийняття цього закону сприятиме і розв'язанню проблем розвитку міста Славутич, в якому проживають працівники ЧАЕС, а також об'єктів інфраструктури, яка створюється для забезпечення виведення її

з експлуатації. Зокрема, передбачається закінчення незавершеного будівництва готельно-офісного комплексу міста і житлового будівництва, подальший розвиток міської інфраструктури.

Реалізація програми передбачає поліпшення умов для збереження кваліфікованих кадрів ЧАЕС, створення нових робочих місць у Славутичі для трудолаштування персоналу, який вивільняється, забезпечення соціальних виплат і гарантій працівникам атомної станції.

Інформація за темою

У Славутичі — місті чорнобильських енергетиків планується у 2010–2014 роках

побудувати сучасний дослідницький ядерний реактор багатопільового використання. Цей проект, як повідомив директор Інституту ядерних досліджень, академік НАН України Іван Вишневський, позитивно оцінюють і підтримують у профільних комітетах Верховної Ради України, багатьох інших організаціях та громадськості і влада Славутича. «У науковому та й соціальному значенні побудова такого дослідницького реактора, — наголосив І. Вишневський, — значною мірою сприяла б науковим розробкам та розвитку атомної енергетики загалом, працевлаштуванню славутичан та підготовці молодих атомних кадрів зокрема».

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЯДЕРНО-ПРОМИСЛОВИЙ ЕНЕРГОКОМПЛЕКС: З ІНШИХ ДЖЕРЕЛ («КОММЕНТАРИЙ», 25.07.08)

Наталья ШУМКОВА: «Срок корпоратизації ВостГОКа и ГП «Новокопстантиновка» не определен»

Об условиях привлечения частного инвестора в уранодобывающую отрасль, а также о перспективах Украины в Международном центре обогащения урана (МЦОУ, Россия) «к:» говорили с директором департамента ядерной энергетики и атомной промышленности Минтопэнерго Украины Натальей ШУМКОВОЙ.

— Наталья Юрьевна, Энергетическая стратегия Украины до 2030 года подразумевает, что уже к 2015 году наша страна увеличит добычу урана до уровня, который позволит обеспечить производство ядерного топлива для работы всех АЭС в необходимом объеме. Но по сегодняшнему объему добычи так и не изменились. Означает ли это, что вышеуказанные сроки по наращиванию объемов добычи до уровня потребностей отечественной атомной отрасли будут сорваны?

— Возможно, создается впечатление, что сегодня урановая программа не выполняется. Но урановая отрасль достаточно специфична. Сначала нужно подготовить определенный участок работы (а именно — шахту) к добыче. Сейчас идет строительство такой шахты — ГП «Предприятие, строящееся на базе Новокопстантиновского месторождения урановых руд». Там развернуты работы по подготовке к пусковой очереди: мы надеемся, что в этом году выйдем на попутную добычу урановой руды, в условиях рудника. (Как сообщили «АУ» в профкоме Новокопстантиновского месторождения первую тонну здесь собираются добыть к концу августа. — Прим. редакции газеты). В 2009–2010 годах мы будем расширять такую попутную добычу до 500 т. И с пуском рудника (к 2015 году) сразу выйдем на производительность 1,5 тыс. т урана в год. Этот объем в сумме с нынешними объемами добычи ВостГОКа и составит тот необходимый минимум, в котором нуждается атомная отрасль Украины.

— Сколько денег необходимо для того, чтобы реализовать данную задачу?

— Проект «Новокопстантиновки», рассчитанный в ценах 2006 года, стоит порядка 5,6 млрд. грн. При этом не приходится рассчитывать на то, что более 10–15% от этой суммы будет выделено государством.

— На каких условиях будут привлечены остальные 4 млрд. грн.?

— Мы считаем, что реально привлечь недостающие средства под договоры о совместной деятельности, которые будут подразумевать, что инвестор будет вкладывать деньги, а взамен претендовать на часть прибыли от работы введенного в эксплуатацию предприятия. Интерес к такому сотрудничеству испытывают страны, в которых собственная добыча урана находится на достаточно хорошем уровне. Это Канада (Turning Gold Corporation) и Австралия (Uran Limited). Такие инвесторы, как, например, Areva заинтересованы в разделении продукции (тем самым сразу налагается ограничение на наше сотрудничество). Также финансирование можно обеспечить за счет привлечения кредитов, в том числе под гарантии правительства. Это одна из первых и важнейших задач создаваемого концерна «Ядерное топливо».

— Uran Limited декларирует, что ведет переговоры с Чехией и Россией о добыче урана. А в этих странах говорят, что развитие отношений с этой компанией нулевое...

— У нас тоже, хотя компания ведет себя очень активно. Но пока не будут представлены конкретные предложения с соответствующим технико-экономическим обоснованием и согласованы условия и формы сотрудничества, о начале реализации конкретных совместных проектов на украинских месторождениях речь не идет. Стоит отметить, что, несмотря на наличие меморандума о сотрудничестве между Areva и Минтопэнерго, урановое направление тоже не получило развития. Хотя Areva обладает достаточным опытом освоения урановых месторождений.

— Рассматривает ли Минтопэнерго (или Кабмин) вопрос корпоратизации ВостГОКа, ГП «Новокопстантиновка»?

— Энергетическая стратегия предусматривала, что работы по корпоратизации предприятий ЯТЦ должны были быть выполнены еще в 2007 году. Но реальных шагов пока не сделано. Теперь эта задача станет перед созданным концерном «Ядерное топливо». Можно только сказать, что это вопрос не сегодняшнего дня, планируется, что к решению этой задачи мы подойдем в 2009 году. Корпоратизация — это необходимый шаг, который позволит значительно расширить возможности предприятий в налаживании взаимовыгодного сотрудничества с потенциальными инвесторами. При этом мы никогда не говорили о том, что собираемся передать часть акций частнику в обмен на его инвестиции. Речь сегодня идет о создании акционерной компании со 100% государственным капиталом. В качестве позитивного примера существования такой компании можно привести «Казатомпром».

На снимках: трудовые будни, добывающих урановую руду горняков Смолинской шахты (об их производственных и социальных достижениях и проблемах «АУ» расскажет в своих выпусках)

Фото Алексея МИКИТЕНКО

— То есть говорить о том, какой долей акций названных предприятий готово поделить государство, сейчас не приходится?

— Этот вопрос на данном этапе не рассматривается. Пока таких планов нет. Но, повторюсь, вопрос акционирования стоит на повестке дня. До решения этого вопроса единственной возможной формой сотрудничества со всеми потенциальными инвесторами (включая россияна, которые проявляют интерес прежде всего к освоению Новокопстантиновского месторождения) является заключение договоров о совместной деятельности.

— В начале июля Юлия Тимошенко заявила, что Украина приняла решение о присоединении к ангарскому МЦОУ. Когда следует ожидать подписания межправительственного соглашения?

— Сегодня проект нот (форма, которая была предложена российской стороной вместо подписания межправительственного соглашения) подготовлен украинской стороной и отправлен в Росатом для согласования. Украина намерена присоединиться к деятельности МЦОУ (участниками которого являются россияне с 51% пакетом акций и казахи с пакетом акций 10%) путем приобретения 10% акций предприятия. Участие Украины в МЦОУ должно быть оформлено до конца 2008 года.

— На каких условиях Украина присоединяется к МЦОУ?

— Мы покупаем пакет акций. Сегодня стоимость 10% акций МЦОУ составляет 100 тыс. долл. Финансовое участие Украины в этом проекте может развиваться до тех пределов, которые Украина посчитает для себя выгодными. Никаких жестких обязательств, что мы, обладая 10% акций МЦОУ, обязаны на паритетных началах вносить туда 10% капитала под будущее развитие, — нет. Если мы не будем инвестировать средства, просто доля нашего участия в МЦОУ будет уменьшаться.

— Какая украинская компания после подписания межгосударственного соглашения будет выполнять роль уполномоченной организации, представляющей интересы страны в этом объединении?

— Сначала предполагалось, что это будет «Энергоатом». Но сегодня в качестве уполномоченной организации планируется концерн «Ядерное топливо».

— Украина уже имеет опыт совместного развития ядерной энергетики с Россией и Казахстаном в СП «УкрТВС». Это предприятие существует несколько лет и не демонстрирует никакого развития. Нет ли опасений, что МЦОУ станет крупнокалиберным «УкрТВС», повторив его же судьбу?

— «УкрТВС» не развивалось потому, что Украина сама целенаправленно не занималась развитием тех направлений, важность которых декларировала. При этом Россия и Казахстан были готовы к созданию совместного производства ядерного топлива: Россия предлагала выделить под совмест-

— мощностей — создаст кадастр площадок для строительства новых АЭС?

— Минтопэнерго в 2007 году разработало требования к кадастру площадок. Сегодня в планах министерства стоит разработка кадастра на протяжении 2008–2009 годов. Исполнителем этих работ является киевский институт «Энергопроект». Потенциальные площадки в Украине есть, в основном они находятся в Центральной и Восточной Украине (Донецкая, Харьковская, Черкасская области и др.).

— Нынешней весной «Энергоатом» защищал в НКРЭ включение в свой тариф 1,7 млрд. грн., необходимых для выполнения задач по продлению сроков службы эксплуатируемых АЭС. Комиссия утвердила 1,2 млрд. грн. Как решать проблему своевременного выполнения работ по продлению сроков службы существующих АЭС в условиях нехватки средств?

— 1,7 млрд. грн. — это деньги не на работу, связанную с продлением, а на весь комплекс работ, связанный с выполнением концепции повышения безопасности, модернизации, и в том числе по продлению сроков эксплуатации. В тариф «Энергоатома» заложено на эти мероприятия чуть больше 1 млрд. грн. Я считаю, что в тариф включено достаточно средств для решения всех первоочередных задач по модернизации и продлению. При возникновении дефицита средств у компании всегда есть механизм привлечения необходимой суммы за счет кредитов. Сегодня у нас есть примерно полугодовое отставание в работах, связанных с продлением эксплуатации энергоблоков №1 и №2 РАЭС. Но ситуация находится под контролем как со стороны Минтопэнерго, так и руководства НАЭК «Энергоатом», и у нас есть уверенность, что вопрос продления эксплуатации первых пилотных энергоблоков (РАЭС №1, 2 и ЮАЭС №3) будет решен в установленные сроки — в 2010, 2011 и 2012 годах соответственно.

Юрий САВЧЕНКО

Фото Николая ВАРЧИНОГО

От редакции: В интервью «Атомнику Украины», которое по техническим причинам не было опубликовано, Наталья Юрьевна на один из вопросов о социальных достижениях «Энергоатома», которые являются сегодня одними из лучших в Украине, ответила, что «так говорить нельзя. Вы судите по зарплате атомщиков, но ее средний размер по НАЭК (см. 3-ю страницу этого номера. — Прим. редакции), не вписывается даже в первую десятку по стране. По госстатистике, по трудовым доходам лидируют работники финансовых учреждений, нефтегазовых структур, авиаторы, юристы... Атомщики, правда, не намного отстают. Повышение зарплаты им гарантируется ежегодно по Отраслевому соглашению и единому Коллективному договору «Энергоатома», а также благодаря увеличению производства электроэнергии для населения. На мой взгляд, сегодня заработная плата работников ядерной энергетики, которая относится к высокоточным, критическим технологиям, соответствует их нелегкому труду и большой профессиональной ответственности.

Находится ли ГП НАЭК «Энергоатом» в настоящее время на самой высокой социальной планке в стране? Думаю, нет. Хотя Компания и Атомпрофсоюз проводят достаточно эффективную социальную политику, которая имеет непреходящее значение в человеческом и производственном измерении.

Биографическая справка «Атомника Украины»: Наталья Юрьевна ШУМКОВА родилась в г. Томск. В 1981 году после окончания здешнего политехнического института по специальности теплофизика (кафедра атомных электростанций и установок), по распределению была направлена на Южно-Украинскую АЭС. Сначала работала в цехе наладки оборудования, затем в отделе ядерной безопасности — занималась вопросами безопасности эксплуатации активных зон ЮАЭС.

С 1997 года по август 2004-го работала начальником отдела топливоиспользования, заместителем директора департамента по безопасности, директором по качеству ГП НАЭК «Энергоатом».

Четыре года Н.Ю. Шумкова возглавляет Департамент ядерной энергетики и атомной промышленности министерства.

СОЦІАЛЬНІ ДЕРЖАВНІ СТАНДАРТИ І ГАРАНТІЇ

ПРО НАДБАВКИ ДО ПЕНСІЇ...

У Міністерстві праці та соціальної політики України відбувся брифінг для журналістів, на якому перший заступник міністра праці та соціальної політики Павло Розенко, заступники — Олена Гаряча і Микола Шамбір, директор департаменту пенсійного забезпечення міністерства Віктор Колбун, заступник голови правління Пенсійного фонду України — директор департаменту пенсійного забезпечення ПФУ Владислав Машкін ознайомили представників ЗМІ зі станом матеріального пенсійного забезпечення нинішніх пенсіонерів при реалізації постанови уряду №654 від 16 липня 2008 року, основними положеннями та завданнями проекту Концепції подальшого проведення пенсійної реформи в Україні, що підготовлена Мінпраці для затвердження Кабінетом Міністрів України.

З 1 липня 2008 року, згідно з постановою, встановлюється доплата до пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», у разі, коли розмір пенсій (без врахування надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, пенсій за особливі заслуги перед державою, сум індексації та інших доплат, встановлених законодавством) були не меншими:

для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 році: по першій групі інвалідності — 1200 грн., другій — 1090 і по третій групі інвалідності — 980 грн.;

для учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у 1987—1990 роках та осіб, евакуйованих у 1986 році із зони відчуження: по першій групі інвалідності — 870 грн., по другій — 820, по третій групі інвалідності — 760 грн.;

для інших інвалідів, щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою: по першій групі інвалідності — 710 грн., по другій — 655, по третій — 600 грн.;

дітям-інвалідам — 380 грн.

Постановою передбачено, що при обчисленні пенсії у зв'язку з втратою годувальника внаслідок Чорнобильської катастрофи у порядку, визначеному підпунктом 5 пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 28 травня 2008 року №530, враховується доплата, передбачена пунктом 1 постанови 654 від 16 липня 2008 року.

До пенсій встановлюються надбавки та підвищення, обчислені у розмірах, що визначаються від розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, який встановлено Законом України «Про державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (з 01.07.2008 року — 482 грн.).

Постановою Кабінету Міністрів України визначено також доплати пенсіонерам-військовослужбовцям, призначені відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб», з тим, щоб їх пенсії з 1 липня 2008 року (без врахування надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, пенсій за особливі заслуги перед державою, сум індексації та інших доплат, встановлених законодавством) досягли відповідних розмірів:

пенсіонери за вислугу років та у зв'язку з втратою годувальника — 544 грн.;

інваліди війни: з числа солдатів і матросів строкової служби першої групи —

652,80 грн., другої групи — 598,40, третьої — 571,20 грн., з числа ефрейторів (старших солдатів) і сержантів, старших матросів і старшин строкової служби першої групи — 718,08, другої — 658,24, третьої групи — 628,32 грн.; з числа прапорщиків і мічманів, військовослужбовців надстрокової служби та військової служби за контрактом, осіб молодшого начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ державної пожежної охорони першої групи — 783,36 грн., другої — 718,08, третьої — 685,44 грн.; з числа офіцерського складу та осіб начальницького складу (крім молодшого) органів внутрішніх справ і державної пожежної охорони першої групи — 848,64 грн., другої — 777,92, третьої — 742,56 грн.; інші інваліди з числа солдатів і матросів строкової служби першої групи — 598,40 грн., другої — 571,20, третьої 544,00 грн.; з числа ефрейторів (старших солдатів) і сержантів, старших матросів і старшин строкової служби першої групи — 658,24, другої 628,32, третьої — 598,40 грн.; з числа прапорщиків і мічманів, військовослужбовців надстрокової служби та військової служби за контрактом, осіб молодшого начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ державної пожежної охорони першої групи — 718,08 грн., другої — 685,44, третьої — 652,80 грн.; з числа осіб офіцерського складу та осіб начальницького складу (крім молодшого) органів внутрішніх справ і державної пожежної охорони першої групи — 777,92 грн., другої групи — 742,56, третьої — 707,20 грн.

До пенсій встановлюються надбавки та підвищення, обчислені у розмірах, що визначаються від розміру прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, який встановлено Законом України «Про державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (з 01.07.2008 року — 482 грн.).

Збільшено найменшу пенсійну виплату всім категоріям пенсіонерів: у разі, коли щомісячний розмір пенсійних виплат, державної соціальної допомоги інвалідам, з дитинства і дітям-інвалідам, особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, сум індексації, щомісячної державної адресної допомоги, передбаченої постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2008 р. №265, та інших доплат, встановлених законодавством, крім пенсій за особливі заслуги перед Україною) не досягає 544 гривень, встановлюється доплата у сумі, що не вистачає до зазначеного розміру. У разі, коли щомісячний розмір пенсійних виплат (з урахуванням перелічених вище надбавок і підвищень тощо) не досягає в осіб, яким призначено у зв'язку з втратою годувальника, на одного непрацездатного

члена сім'ї — 544, на двох — 652,80, на трьох і більше — 816 гривень, встановлюється доплата у сумі, що не вистачає до зазначених розмірів.

Понад зазначені розміри виплачується лише встановлена пенсіонеру пенсія за особливі заслуги перед Україною.

З 1 вересня 2008 року збільшено найменшу пенсійну виплату інвалідам війни та учасникам бойових дій у разі, коли щомісячний розмір пенсійних виплат (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, сум індексації та інших доплат до пенсій, встановлених законодавством, крім пенсій за особливі заслуги перед Україною) не досягає в інвалідів війни першої групи 1200, другої групи — 1080, третьої групи — 960 гривень, учасників бойових дій — 840 гривень виплачується щомісячна державна адресна допомога до пенсії (дотація) в сумі, що не вистачає до зазначених розмірів.

Непрацюючим пенсіонерам, які мають на своєму утриманні дітей до 18 років, надбавка до пенсії за віком, по інвалідності та за вислугу років, передбачених законами України «Про пенсійне забезпечення» і «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», з 1 вересня виплачується у розмірі не менше 150 гривень на кожну дитину.

Інвалідам першої групи, одиноким інвалідам другої групи, які потребують постійного стороннього догляду або досягли пенсійного віку, одиноким інвалідам третьої групи, які досягли пенсійного віку, одиноким одержувачам пенсій за віком та за вислугу років, які потребують постійного стороннього догляду та які отримують пенсію відповідно до законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (крім осіб, які отримують державну соціальну допомогу на догляд відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам»), виплачується надбавка на догляд у розмірі 50 гривень.

Надбавки на догляд, встановлені законодавством, що діяло раніше, також виплачуються у розмірі 50 гривень. До прийняття Постанови №654 від 16 липня надбавка на догляд становила 9,96 грн.

Проект Концепції подальшого проведення пенсійної реформи в Україні, що презентований журналістам, передбачає подальше реформування чинної солідарної системи пенсійного страхування та розширення пенсійного забезпечення за рахунок недержавних пенсійних фондів. Концепція нині обговорюється громадськістю.

Петро ВАСИЛЕНКО

ЗАРОБІТНА ПЛАТА — ОСНОВА МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ

Середньомісячна заробітна плата працівників підприємств атомно-промислового комплексу

Найменування	Середньомісячна заробітна плата 1-го працюючого (грн.)			
	2007 р.	2008 р.		
		за 5 міс.	червень	за 6 міс.
Атомно-промисловий комплекс	2972	3998	3937	3987
у тому числі:				
Енергетика	3268	4493	4409	4479
НАЕК «Енергоатом»	3268	4493	4409	4479
Промисловість	2234	2747	2687	2735
ДП «Придніпровський гідрометалургійний завод»	1484	1404	1253	1392
ДП «Придніпровський завод кольорових металів»	1461	1782	2521	1845
ДП «Дніпропетровський завод прецизійних труб»	0	1212	1280	1224
ДП «Бар'єр»	1318	1559	1862	1578
ДП «Магніт»	872	914	950	920
ДП «Смоли»	1395	1593	1805	1627
ДП «Східний гірничо-збагачувальний комбінат»	2414	3014	2907	2995
ДП «Цирконій»	1347	1522	1618	1537
ДП «Придніпровський хімічний завод»**	1285			
Інші	1717	1900	2036	1921
ДП «Державний науково-інженерний центр систем контролю та аварійного реагування»	1847	2244	1980	2180
КДІВД «Енергопроект»	1837	2333	2372	2346
ДП «Севастопольський національний університет ядерної енергії та промисловості»	1365	1692	1871	1721
ДП «Український науково-дослідний та проектно-розв'язувальний інститут промислової технології»	2236	2584	2900	2643
ДП «38 ВІТЧ»	1191	1666	1661	1661
Будівництво	1854	2452	2901	2501
ДП «Дирекція підприємства, що будується на базі Новокосятинського родовища уранових руд»	1832	2333	2668	2361

** відсутність звітності

Інформацію підготовлено за даними Мінпаливенерго України

ЗАПИТАЙТЕ В «АТОМНИКА УКРАЇНИ»

Право на достроковий вихід на пенсію відновлено

22 травня Конституційний Суд України розглянув конституційне подання 101 народного депутата щодо відновлення права на дострокове оформлення пенсії при звільненні у зв'язку зі скороченням штатів та з інших причин. Чи не могли б ви дати конкретну інформацію щодо цього, так би мовити, нововведення?

П. ІВАСЮК

Запорізька область

Відповідно до пункту г) ст. 26 Закону України від 01.03.1991, № 803-ХІІ «Про зайнятість населення» працівникам, які втратили роботу у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці, гарантується право на достроковий вихід на пенсію за півтора року до встановленого законом строку осіб передпенсійного віку, які мають страховий стаж для чоловіків — 25 років, для жінок — 20 років, а для осіб, які мають право на пенсію на пільгових умовах, — стаж роботи, який дає право на цей вид пенсії.

Але Законом України від 28.12.2007, № 107-VI «Про державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» зазначену норму було виключено (п.88 Розділу ІІ). Нормами цього Закону Верховна Рада України зупинила на 2008 рік дію окремих положень дев'ятнадцяти законів, кодексів та інших нормативно-правових актів України, до дев'яносто одного акта внесла зміни і доповнення, а три визнала такими, що втратили чинність.

Конституційний Суд України 22 травня 2008 року розглянув клопотання 101 народного депутата України визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), статтю 67 розділу І, пункти 1 - 4, 6 - 22, 24 — 100 розділу ІІ Закону «Про державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України», зокрема і щодо права на достроковий вихід на пенсію працівників, трудовий договір з якими було розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідацією, реорганізацією, перепрофілюванням підприємств, установ, організацій, скороченням чисельності або штату.

Рішенням Конституційного Суду України зміни, що були внесені до ст. 26 Закону «Про зайнятість населення», визнано неконституційними. Суд також вирішив, що положення Закону України «Про державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України» визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України цього Рішення (пункт 5).

Таким чином дія п. г) ст. 26 Закону України «Про зайнятість населення» відновлена з 22 травня 2008 року.

Відділ правової роботи Атомпрофспілки

НАЗАВЖДИ У НАШИХ СЕРЦЯХ

ОНА ЛЮБИЛА ЛЮДЕЙ, ОТСТАИВАЛА ИХ ИНТЕРЕСЫ

Наталья Скорых пришла в профком в августе 1991 года в должности инструктора-методиста, а спустя пару лет стала освобожденным секретарем профкома и вела всю организационную работу. В ее деятельности чувствовалась партийная дисциплина, так как она большую часть своей трудовой жизни отдала партийно-комсомольской работе. Потом на очередной профсоюзной конференции была избрана членом профкома, после чего полностью окупилась в профсоюзную работу. В 1996 году председатель профсоюзной организации ОП «Запорожская АЭС» Н.А. Чернов подал в отставку и встал вопрос об избрании нового председателя на профкоме (так как до отчетно-выборной конференции было еще четыре года). И вот 14 августа 1996 года (это ее день рождения) на профкоме «единогласно» избрали ее, то есть Наталью Николаевну Скорых. Хотя из 19 членов профкома было только три женщины, а остальные мужчины.

Взвалив на свои хрупкие плечи такую «машину», а это около 18 тысяч членов профсоюза (на тот момент мы были как объединенный профком — 21 организация входила в состав ОП ЗАЭС, а это и ОРС — 1200 чел., СМСЧ-1 — 1000 чел., ПКС — 700 чел. и многие другие).

Я очень часто вспоминаю период неплатежей как по заработной плате персоналу АЭС, так и по перечислению членских профсоюзных взносов нам, т.е. профкомом, из которых мы приобретали путевки (тогда стоимость путевки делили на две части: одна часть за счет профзвонсов, другая часть — хозяйственное содержание). Так вот первую часть «выколачивали» из администрации, а вторую — оформляли взаимозачетами за потребленную электроэнергию здравницами. Даже в 1998 году брали с Натальей Николаевной в нашем исполкоме беспроцентный кредит в размере 2 000 000 грн. для расчета за детские путевки, чтобы не сорвать детский отдых, а потом зимой возвращали. Она постоянно искала формы оздоровления для подростков, потому как считала, что они тоже должны отдыхать от школы и от родителей. У нее принцип работы был такой — работа, работа, работа, а потом все домашние дела. Для того, чтобы удержать хороших профилидеров Наталья Николаевна шла на прием к директору и просила кому-то расширить жилье, другому — в кредит машину, кому-то помочь трудоустроить детей после окончания вузов — все это делала для кого-то, только не для себя.

Своих детей Валеру и Наташу отправляла в лагерь по путевкам, если «останутся».

А какие заседания профкома она проводила... Я ей как-то в начале работы в профкоме сказала, что на заседании профкома в повестке дня должен стоять первый главный вопрос — хозяйственный — это улучшение форм и методов работы персонала, оплата и охрана труда, благосостояние, здоровье и отдых, а дальше текущие профсоюзные вопросы. И никогда не забывать, что заработную плату мы, т.е. работники профкома, получаем из отчислений членов профсоюза — это я (обучаясь в Академии труда и социальных отношений) усвоила из лекций «матерого» преподавателя по «профсоюзному строительству» — иначе, говорил, мы не сможем никогда стать настоящими профилидерами.

Наталья Николаевна была очень хорошая ученица и постоянно училась, училась в прямом и переносном смысле слова. Она с огромным желанием заимствовала опыт коллег профсоюзных руководителей, в частности, на ЧАЭС, ЮУАЭС. Ежедневно перечитывала кипу газет, с работы раньше 19—20 часов не уходила, мы приходили утром на работу, а она статьи в газете подчеркивала и на стол — кому по социальному страхованию, кому по коллективному договору, кому по охране труда. Даже то, что она уже в зрелом возрасте поступила (уже на второе высшее образование) в Украинскую академию внешней торговли по специальности «менеджмент внешнеэкономической деятельности», которую закончила в 2001 году и получила квалификацию магистра международного менеджмента — говорит о том, что она хотела быть современным руководителем.

В 1999 году в сентябре Наталья Николаевна организовала на базе отдыха «Гилея» учебу профсоюзного актива всей отрасли с привлечением преподавателей, как с Федерации профсоюзов Украины, так и с НАЭК «Энергоатом». Эти занятия уже стали традицией в рамках профсоюзной организации ЗАЭС и Атомпрофсоюза в целом.

Она одна из первых поддержала создание молодежной организации «Спілка молоді» при ЦК Атомпрофсоюза, постоянно помогала ребятам, искала современные формы и методы работы с молодежью. Также поддерживала идею страхования членов профсоюза от несчастного случая в АСК «Энергополис» и

На снимке: Наталья СКОРЫХ — 50 лет, она в своем кабинете с работниками аппарата и членами профкома (1998 год)

14 августа 2008 года
Наталье СКОРЫХ
исполнилось бы 60 лет...

создание филиала в г. Энергодар. Наталья Николаевна очень помогала клубу «Гармония». Гордилась тем, что подобного клуба ни на одной станции не было. В нем постоянно участвует около 250 работников станции и наши пенсионеры — это походы в Крым, вечера-капустники и постоянные тренировки на свежем воздухе и плавательном бассейне.

Мне очень нравилась ее независимость и принципиальность, она могла высказать все, что думала как нам, работникам аппарата, так и членам профкома. Если ей не нравилось, как мы делаем что-либо, то мы могли спорить с ней и отстаивать свои идеи до слез.

Вообще она сама была «трудоголик» и любила людей также преданных работе, не любила хвастунов, лентяев, «слонтяев», как она говорила.

Она отстаивала позиции, которые улучшали благосостояние работников отрасли, вчитывалась и вдумывалась в каждую строчку коллективного договора. (Кстати, как-то встретившись с Наташей, ее дочерью, узнала, что дома до сих пор хранятся все коллективные договоры с приложениями, и что она изучала их дома по выходным). Не забывала и о пенсионерах — бывших работников станции, за что они ей благодарны и вспоминают добрыми словами. Конечно, работа выпала очень сложная период ее председательства — это и безденежье, и взаимозачеты, и трудовые споры, и забастовки, и достройка административно-бытового корпуса и санатория-профилактория, и реконструкция столовой на территории станции. А забастовки — это можно целую книгу написать. Одни походы на Киев чего стоили: зима, мороз, целыми днями на улице... Здесь, в Энергодаре были вице-премьер-министр Украины и депутат по нашему округу, которые отчитывались перед председателем и персоналом станции за положение в стране и отрасли.

Вообще Наталья Николаевна считала, что наша ЗАЭС как флагман — везде и всегда впереди, и очень этим гордилась.

Она «забрала» часть функций УСО (Управление социальными объектами) — это путевки, а также распределение и использование средств на социальные нужды работникам станции, на проведение культурно-массовой и спортивной работы — эти блага должен отслеживать профком, так она говорила. В течение 5 лет в профкоме был и благотворительный фонд, который и по цехам по квоте распределяли, и по заявлениям остро нуждающимся отдельно на профкоме рассматривали. А сколько она помогала многодетным и малообеспеченным — это всегда было в первую очередь. Сама могла купить детские подарки, цветы и говорит: «Пошли сходим в семейный детский дом к Горловым!» — где воспитывались 10—12 детей. Много раз ездили в Молочанский дом сирот с благотворительной целью, а потом она помогла устроиться трем выпускникам на работу.

Она очень легко находила точки соприкосновения с генеральными директорами ЗАЭС на то время, повторяя им, что мы делаем одно дело для работников станции и жителей всего города-спутника.

Не зря ее внесли в Книгу Почета и присвоили звание «Почетный гражданин

г. Энергодар», наградили знаком «Отличник атомной энергетики» и многими другими наградами.

В общем, Наталья Николаевна предпочла «гореть» на работе как свеча, а не тлеть. И сгорела...

Нескончаемый поток людей провожал ее в последний путь, казалось, что весь город пришел попрощаться с председателем профкома Запорожской АЭС Скорых Натальей Николаевной...

Светлая ей память!

Пока живы — будем помнить.

Любовь ДОРОШЕНКО,
пенсионер ОП ЗАЭС
(бывший главный бухгалтер профкома (1991—2007 годы),
член профкома ОП ЗАЭС (1993—2002),
председатель ревизионной комиссии
ЦК Атомпрофсоюза (1992—2001 годы))

ПАМЯТЬ НА ВСЮ ЖИЗНЬ

А годы наши, действительно, не идут, а летят, добавляя нам седин, забот и умножая печали. Остановишься иногда на бегу среди бесконечной суматохи будней и ужаснешься — скольких близких людей уже нет с нами.

Вот и Наталье Николаевне Скорых в этом году могло бы исполниться 60 лет, а уже больше трех лет, как ее нет с нами. Действительно, так уж устроены мы люди: великое видим на расстоянии, ценим только то, что теряем, осознаем тяжесть потери только после смерти человека.

Мне пришлось, нет, посчастливилось, быть знакомым с Натальей Николаевной Скорых недолго, не более трех лет, но уверен, что она стала одним из самых близких мне людей.

Какой она была? Такой же, как и другие, но в то же время в ней было то, что заставляло ее уважать, тянуло к ней, может быть это и было тем, что сейчас принято называть харизмой. Ты сразу попадал под ее влияние, не столько под обаяние, а оно было ей присуще, сколько под влияние. Ситуации бывали разные, бывало, идешь и кроешь про себя ее всякими словами, а потом начинаешь гореть от стыда: «Что я делаю? Как я могу так о ней?» Когда-то я написал заметку в газету о работе профсоюзного комитета. Был там и мой, тогдашний, взгляд со стороны на нее: «В 15.30 заседании профкома. Вопросов десять и все неотложные. За длинным столом пятнадцать характеров, мнений, правд, пятнадцать пар глаз. Сидящая во главе стола жестко возьмет проведение заседания в свои руки — все должно быть официально, серьезно, ответственно. И можно только догадываться, как нелегко ей...». Почему именно эти строки не попали в газету, но именно такой я ее и запомнил.

Какой она была? Сказать, что просто очень доброй, не могу. Свою доброту она раздаривала окружающим, старалась помочь всем, кто к ней обращался; она не могла пройти мимо бездомного котенка или щенка (мои, ветеринара, слова о том, что все бродячие животные должны уничтожаться, приводил ее в неподдельный ужас).

Но в то же время она могла так глянуть, так одернуть, что прямо мороз по коже.

Что я особенно в ней ценил — она была председателем профкома, лидером профсоюзной организации, а не просто помощником генерального директора. Хотя она и смотрела на жизнь реально, не бросалась безоглядно в атаку на администрацию, но отстаивать решение профсоюзного комитета и интересы трудового коллектива могла. Она умела работать с документами, работать серьезно и вдумчиво. Выписывала большое количество специальной литературы, стараясь лично следить за изменениями в законодательстве по вопросам финансов, налогообложения и трудового права.

Какой она была? Была требовательной. Требовательной к другим, но требовательной и к себе. И мне казалось, что степень требовательности к себе была значительно выше, чем к другим. Я боялся после работы приходить в профком знакомиться с документами из толстой папки «На ознакомление членам профкома», потому что пока из профкома не уходил последний посетитель, работники аппарата не имели права уйти домой. Даже по окончании рабочего времени нужно было спрашивать у нее разрешения уйти. Это было жестко, даже жестоко по отношению к женщинам, которые составляли большинство штатных работников (и я, кстати, открыто выступал против этого). Но работники ОП ЗАЭС знали, что прием посетителей не прекращался никогда. И она была лучшим примером: в окошках ее кабинета допоздна горел свет и на этот свет шли запоздалые посетители, которые знали, что их председатель с добрыми, но усталыми глазами всегда выслушает и поможет, все сделает, чтобы помочь, или, что тоже важно, честно скажет, что решение вопроса невозможно, и объяснит почему.

Какой она была? Она была сильной. Она везде успевала. Она руководила огромной профсоюзной организацией. Она строила свои не всегда простые взаимоотношения с администрацией. Она держала под своим влиянием профком, хотя мне в некоторые моменты казалось, что некоторые члены профкома — мужчины специально испытывают ее характер на прочность. Она беспрепятственно была в работе, она горела на работе. Сильной она оставалась до последних дней. Стойко переносила тяжелую болезнь, ходила на работу пока могла двигаться, но при этом никаких жалоб. И даже, прикованная к постели, встречалась только с самыми близкими, и то очень редко — не хотела, чтобы ее видели беспомощной.

Но все-таки она была женщиной со всеми присущими женщинам слабостями. Я помню, как теплели ее глаза во время разговора о детях. Как не смогла сдержать скупые слезы, когда, несмотря на жесткую критику со стороны других кандидатов, именно ее с подавляющим преимуществом избрали председателем профкома на новый срок. Помню ее удивленно-обиженное лицо, когда генеральный директор вдруг на конференции отказался от достигнутых накануне договоренностей. И уже после ее смерти дочь рассказывала, как Наталья Николаевна боялась оформлять пенсию, даже не уходила на пенсию, а просто оформляла — ей казалось, что это как-то отдаст ее от людей.

Какой она была? Она была веселой. Могла легко организовать мероприятие и легко стать душой компании. Я никогда не забуду, как она экспромтом организовала поздравление на дому с днем рождения члена профкома всем составом профкома. Она разбиралась в людях, хотя допускала и ошибки, и было заметно, как тяжело она переживала разочарование в людях. Кстати, одной из черт, за которые она ценила мужчин, было уважительное отношение к женщине.

Какой она была? Была учителем, хоть и не читала лекций и нотаций. Просто находясь рядом с ней, чувствовал, что становишься другим, наверно, лучше. И даже ловил себя на мысли, что в чем-то подражаешь ей.

Какой она была? Да невозможно скупыми словами рассказать, какой она была. Ее надо было знать. Я никогда не смогу представить Наталью Николаевну шестидесятилетней и никогда не пройдет горечь от того, что ее уже нет. А память о ней останется у меня на всю оставшуюся жизнь. И уверен — не только у меня.

Николай ВАСИЛЕНКО,
слесарь энергоремонтного
подразделения ОП «Запорожская АЭС»

Засновник: Професійна спілка
працівників атомної енергетики
та промисловості України
Видавець: Редакція газети
«Атомник України»

Адреса редакції: вул. Шота Руставелі, 39/41
оф. 708, м. Київ, 01033
Газета «Атомник України»

Головний редактор
Микола ПЕТРИЧЕНКО
Телефон/факс: 496-52-98
E-mail: atomnik@union.kiev.ua
atomnik@gmail.com

Газета виходить щотижня

Індекс — 21766

За точність викладених фактів
відповідальність несе автор

Редакція листується з читачами
лише на сторінках газети

При передруку посилання на «Атомник
України» обов'язкове

Свідоцтво про реєстрацію
КВ №4480 від 21.08.2000 року

Газета віддрукована у ВАТ «Видавництво
«Київська правда»: 04136, Київ-136,
вул. Маршала Гречка, 13.

Замовлення 1963 Тираж 5100

Ціна договірна